

ONLINE PRAKTIJKDAG

MAANDAG 6 DECEMBER 2021
10:00-17:00 UUR

SCHOULDERS
ERONDER

GELDZORGEN BIJ MENSEN IN KWETSBARE POSITIES WIE HELPT MIJ ALS IK HET NIET (MEER) WEET?

Mentale problemen en schulden

“Schulden zijn vaak signaal voor dieperliggend probleem”

Mensen die worstelen met psychosociale of psychiatrische problemen kunnen eerder in de financiële problemen en schulden komen. Het gevolg is een nog grotere mentale belasting en verdere verslechtering van de algehele situatie. In zo’n situatie heeft een financiële interventie vaak weinig zin als de oorzaak van de problematiek niet wordt aangepakt. Hoe kun je hier wel mee aan de slag? We vragen het Ranu Ganesh en Anita Verveer van de organisatie Pameijer. Ranu is hier adviseur Geld Telt, Anita is cliënttrainer.

Als we vragen naar de criteria voor het ‘hokje’ psychosociale of psychiatrische problematiek, is Ranu Ganesh stellig. “Wat doet zo’n label of stempel ertoe? Kijk voorbij die criteria en luister naar hun verhaal. Mensen zijn gewond of hebben een trauma, vertonen gedrag dat hen heel lang heeft geholpen om te overleven, maar hen ook parten speelt. Of wat de maatschappij ‘vreemd’ of ‘vervelend’ vindt.”

Anita Verveer stelt dat deze mensen worden overvraagd. “De maatschappij en onze systemen vragen veel van deze mensen, die ook vaak te maken hebben met een laag inkomen. Ze vinden het lastig om nog ergens aan toe te komen, om hun problemen aan te pakken.” Ranu: “We vragen van mensen met weinig vaardigheden heel ingewikkelde dingen. Bovendien hebben deze mensen al een lange weg afgelegd voordat hun financiële problemen op tafel zijn gekomen. En dan zijn de problemen al verergerd.” Andersom werkt het ook: financiële problemen kunnen het moeilijker maken om te kunnen omgaan met psychische problemen.”

Schaamte en angst

Hoe komt het dat financiële zorgen bij deze doelgroep niet eerder opgepikt worden? Dat heeft meerdere redenen, zegt Ranu. “De aandacht gaat naar daar waar de pijn het grootst is. Het systeem zuigt je naar beneden en het is lastig om eruit te komen. Het versterkt elkaar en het wordt er niet beter op. Mensen gaan in de overleefmodus. Armoede en psychische kwetsbaarheid zijn allebei omstandigheden waarin veel van je veerkracht gevraagd wordt. In combinatie is dat helemaal het geval. Hulp zoeken vraagt veel in zo’n situatie.”

Daarnaast spelen schaamte, wantrouwen en angst een rol, stelt Anita. “De weg naar hulp zoeken en accepteren is lastig en lang. Schuldhelpverlening doet het niet goed in de beeldvorming: men is bang om vrijheid en regie kwijt te raken, wantrouwt de overheid. Minderwaardigheidsgevoelens spelen ook op. Mensen voelen zich niet de moeite waard om hulp te krijgen en trekken zich terug in isolement. Wat een stap naar hulp nog verder vermoelijk.”

Ranu noemt ook beperkte zelfreflectie. “Ze hebben niet altijd in de gaten hoe erg de situatie is, en dat het structureel is. Zo lang het gaat, gaat het. En trekken ze niet aan de bel.”

Vroegsignalering

Dan hoop je dat mensen door vroegsignalering op de radar verschijnen. Hier lijken kansen te liggen. Immers, zo’n tachtig procent van de mensen die zowel financiële als mentale problematiek ervaart, is al bekend in de zorgketen. Brede uitvraag, ook op geldzorgen, door psychosociale hulpverlening of aan de ‘keukentafel’ is van belang, zeggen Anita en Ranu “We benadrukken altijd dat mensen hun enveloppen moeten openen, dat ze post niet moeten negeren.” Daarnaast hopen zij op vroegsignalering, bijvoorbeeld door woningcorporaties.

Duurzame oplossingen

Ranu benadrukt dat een financiële interventie bij deze doelgroep zelden de oplossing van het probleem zal zijn. “Als de oorzaak – de psychische nood- niet opgelost wordt, zal het probleem en daarbij ook de financiële zorgen blijven bestaan. We moeten echt met elkaar zoeken naar meer duurzame oplossingen. Soms zullen onconventionele stappen nodig zijn en ik hoop dat we die durven opzoeken.” Anita: “Schulden zijn bij deze doelgroep vaak een signaal voor een probleem dat dieper ligt. Daarom moet je op zoek naar wat er echt aan de hand is, door heel goed te luisteren. Liefst samen, vanuit verschillende professies. Als je zo’n onderliggend probleem kunt oplossen, heb je meer kans dat je met de financiële hulpverlening iets bereikt.”

Hoe dan wel

Tips voor schuldhulpverleners, van Ranu en Anita:

- Cliënten in kwetsbare positie hebben vaak problemen in verschillende domeinen; zoek contact en werk samen met hulpverleners in deze domeinen. Breng je netwerk op orde; verzamel visitekaartjes, speur nuttige contacten op via LinkedIn.
- Zorg dat deze partners een helder en reëel beeld van financiële hulpverlening, bewindvoering of een schuldentraject hebben. Zodat zij dit kunnen overbrengen naar hun cliënten.
- Stimuleer de samenwerking tussen die domeinen, laat ook helder weten waar jij voor staat.
- Praat ook mét de cliënten, niet alleen óver ze met zorgprofessionals.
- Neem de tijd voor het gesprek, bouw vertrouwen op, vraag wat voor de cliënt passend is voor zijn situatie. Hoe kan jij helpen?
- Verdiep je in hun leven, normaliseer hun verhaal, voorbij het taboe en de gêne.
- Erken het trauma en de rouw over een leven dat anders loopt dan gehoopt.
- Ga in gesprek met hen op een plek die voor de cliënt veilig is.
- Houd het laagdrempelig; sta naast iemand en vraag wat iemand nodig heeft.
- Doe aan zelfreflectie. Stel jezelf de vraag: zou jij door jezelf geholpen willen worden?